

پیرامون حرکت:

«شفافیت داوطلبانه نامزدهای انتخابات مجلس»

شفافیت معنایش این است که مسئول در جمهوری اسلامی عملکرد خودش را به طور واضح در اختیار مردم قرار بدهد؛ این معنای شفافیت است، باید هم بکنند. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۸/۰۹/۲۶)

مسئولان بلندپایه کشور، قوای سه گانه، از خود رهبری تا آحاد مأموران و مدیران، همه باید پاسخگو باشند؛ پاسخگوی کار خود، پاسخگوی تصمیم خود، پاسخگوی سخنی که بر زبان آورده‌اند و تصمیمی که گرفته‌اند؛ این معنای **پاسخگویی** است؛ این یک حقیقت اسلامی است و همه باید به آن پایبند باشیم. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۳/۰۱/۲۶)

محصور بودن اطلاعات، محدود بودن اطلاعات به بعضی از افراد دون بعضی، موجب ویژه‌خواری‌های عجیبی می‌شود. **اطلاعات باید عمومی بشود. باید شفاف‌سازی اطلاعات صورت بگیرد.** (رهبر معظم انقلاب ۱۳۹۰/۰۵/۲۶)

آنچه من عرض می‌کنم، فقط این نیست که بخواهم زبانی مسئولان را نصیحت کنم؛ به شما مردم عرض می‌کنم تا **بدانید و بخواهید و مطالبه کنید.** به مسئولان و دست‌اندرکاران و کارگزاران حکومتی در قوای سه گانه و به خودم این را می‌گویم، برای این که **خودمان را موظف بدانیم و عمل کنیم و پاسخگو باشیم.** (مقام معظم رهبری ۱۳۸۳/۰۴/۱۵)

اعتماد به مردم، عقیده واقعی به مشارکت مردم. بعضی‌ها اسم مردم را می‌آورند؛ اما حقیقتاً اعتقادی به مشارکت مردم ندارند. بعضی اسم مردم را می‌آورند؛ اما به مردم اعتماد ندارند. بنای جمهوری اسلامی بر **اعتماد به مردم و اعتقاد به مشارکت مردم** است. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۷/۰۹/۲۴)

۱-۱. حق اطلاعاتی مردم

انبوهی از اطلاعات قابل شمارش است که آگاهی از آنها حق مردم، و ارائه آنها وظیفه قطعی و یقینی حاکمیت است. این اطلاعات از یک سو زمینه‌ساز افزایش توانمندی و صحت در تصمیم و کارآمدی در عملکرد، کاهش فساد و هزینه‌های غیرضرور، بهینه‌شدن ساختارها و فرآیندها، و از سوی دیگر، زمینه‌ساز بهره‌مندی از خرد جمعی و گسترش مشارکت‌های مردمی در فرآیندهای تصمیم‌سازی، و ارزیابی و نظارت عمومی بر فعالیت‌ها و عملکردهای مسئولان و نهادهای حاکمیتی، و در نتیجه افزایش اعتماد و پیوند میان مردم و حاکمیت خواهد بود.

علی‌رغم ضرورت فوق‌الذکر، حاکمیت حسب وظیفه شرعی و قانونی خود بایستی اطلاعات بسیاری را در اختیار مردم قرار دهد؛ اما متأسفانه حجم اطلاعاتی که منتشر می‌شود، بسیار ناچیز است. آن بخش کوچک از اطلاعاتی هم که در اختیار مردم قرار می‌گیرد عمدتاً از شیوه و کیفیت نامطلوبی برخوردارند^۱. در مجموع حق اطلاعاتی مردم توسط خود مردم و نیز حاکمیت به درستی شناخته نشده و این نقصان ضرورت امر به معروف و نهی از منکر حاکمیت را در این موضوع روشن اثبات می‌کند.

۲-۱. مهم‌ترین مصداق: مجلس شورای اسلامی

بخشی انبوهی از اطلاعاتی که آگاهی از آنها حق مردم شمرده می‌شود، اطلاعات ناظر به مجلس شورای اسلامی است. این اطلاعات را می‌توان از جمله مهم‌ترین و ضروری‌ترین آنها دانست، چرا که مجلس شورای اسلامی مهم‌ترین نهاد قانون‌گذار و نظارتی کشور بوده و هر گونه ضعف یا آسیب در عملکرد آن می‌تواند نقصان مهمی را در روند حرکت کشور به وجود آورد.

از میان بیش از ۹۰ شاخص اطلاعاتی قابل تصور و استاندارد بین‌المللی^۲، تعداد شاخص‌هایی که در اختیار مردم قرار می‌گیرد بسیار ناچیز است. نشانه این محرومیت این است که در پایان هر دوره از مجلس، شناخت عموم مردم از نمایندگان خود در حد اسم است، مگر نسبت به آن دسته از نمایندگان که توانسته باشند خود را (از طریق مسیرهای سالم یا ناسالم) رسانه‌ای کنند. چیزی تحت عنوان ارزیابی عملکرد نمایندگان مجلس وجود ندارد و محورهای آن حتی برای دغدغه‌مندان فعال در مجلس شورای اسلامی نیز به درستی شناخته نشده است.

۳-۱. دشواری راهکار مستقیم «قانونی کردن ارائه اطلاعات»

^۱ پراکنده بودن اطلاعات در جای جای بخش‌های سایت‌های مختلف و عدم وجود سامانه واحد اطلاعات حاکمیتی / بروز نبودن اطلاعات / استاندارد نبودن قالب‌های ارائه اطلاعات / استاندارد نبودن ساختار ارائه اطلاعات / فرض عملی محرمانگی اطلاعات حاکمیتی، مگر آن دسته که درخواست شوند (حسب تدارک قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات - مصوب ۱۳۸۸) / عدم امکان فراخوانی و دریافت اطلاعات به صورت ماشینی (API) / عدم وجود قانون مرتبط با بازنشر اطلاعات حاکمیتی / ...

^۲ برای آگاهی از تنوع این شاخص‌ها، مطلب «نود شاخص اطلاعاتی مهم ناظر به شفافیت، مشارکت و نظارت در مجلس شورای اسلامی» را از این آدرس به دقت ملاحظه فرمائید: <http://transparency4iran.ir/post/207>

علی‌رغم ضرورت یاد شده، قانونی کردن ارائه این حجم از اطلاعات کار بسیار دشواری است. با وجود تمایل برخی نمایندگان آگاه و دغدغه‌مند، اما به دلیل فقدان بلوغ سیاسی لازم، «طرح الزام مجلس شورای اسلامی به افشای اطلاعات لازم به عموم مردم» به صحن عمومی نرسیده، از گره کمیسیون مربوطه نیز گذر نخواهد کرد. پس چه باید کرد؟

۱-۴. راهکار موفق: شفافیت داوطلبانه

به شهادت تجربه بین‌المللی، یکی از راه‌کارهایی که می‌تواند سد و مانع بزرگ «دشواری تصویب قانون الزام‌آور شفافیت» را دور بزند، تجربه «شفافیت داوطلبانه» است. این مسئله در کشورهای مختلفی تجربه شده است که به عنوان مثال، موردی ذکر می‌شود. در ایالات متحده، قانونی برای الزام نمایندگان کنگره (مجلس سنا و مجلس نمایندگان) به افشای عمومی آراء موافق یا مخالف آنها به طرح‌های مختلف وجود ندارد. با این حال، این اطلاعات اکنون به صورت کامل توسط نمایندگان هر دو مجلس در اختیار مردم قرار می‌گیرد.^۳ در واقع چیزی به اسم بلوغ اجتماعی و فشار سیاسی نمایندگان را به این کار ملزم کرده است. داستان از این قرار است: از سال ۲۰۰۹ تعدادی از سناتورها به صورت داوطلبانه اقدام به افشای اطلاعات آراء خود کردند. با این کار، مردم و رسانه‌ها با فایده این اطلاعات و ضرورت ارائه آنها آشنا شده و ضمن تقدیر از عمل آنها و تقبیح سایر نمایندگان، تقاضای فزاینده‌ای را نسبت به افشای داوطلبانه این اطلاعات اعمال کردند. بدین ترتیب تدریجاً بر تعداد نمایندگان داوطلب افزوده شد و این رویه تا جایی ادامه پیدا کرد که در عرض ۳ سال، این افشا با پشتوانه بلوغ اجتماعی، به یک عرف و ضرورت سیاسی تبدیل شد. تجارب مشابهی در کشورهای حوزه اسکندیناوی (که دارای برترین رتبه و امتیاز «ادراک از فساد» هستند)^۴ نیز وجود دارد، که از تفصیل آنها می‌گذریم.

۲ چپستی «شفافیت داوطلبانه نامزدهای انتخابات مجلس»

۲-۱. کلیت ایده

حرکت «شفافیت داوطلبانه نامزدهای انتخابات مجلس» از نظر هدف، غایت «امر به معروف و نهی از منکر حاکمیت نسبت به ارائه اطلاعات حق مردم، با اولویت نامزدهای انتخابات و سپس نمایندگان مجلس»، و از نظر راهبرد، ایده‌ای مبتنی بر «شفافیت داوطلبانه» را در پیش گرفته است. این حرکت، یک حرکت ملی و در چارچوب قانون اساسی و تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران، در راستای منویات رهبر معظم انقلاب، فراجزبی و فراگروهی است و در مسیر خود هرگز دغدغه‌های محدود و کوتاه‌مدت جناحی را دنبال نمی‌کند.

کلیت این حرکت از سه مؤلفه اصلی تشکیل شده که در ادامه توضیحی در رابطه با هر یک ارائه گردیده است:

- مرامنامه شفافیت داوطلبانه؛
- سایت شفافیت داوطلبانه؛
- نامه‌نگاری‌ها و مطالبات مشخص؛

^۳ <https://www.govtrack.us/congress/votes>

^۴ <http://www.transparency.org/cpi2014/results>

۱-۲-۱. مؤلفه اول: «مراومه شفافیت داوطلبانه»

«مراومه شفافیت و صداقت نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی» یا به اختصار «مراومه شفافیت داوطلبانه»^۵، متنی موجز و حاوی اساسی‌ترین مؤلفه‌هایی است که در حرکت شفافیت داوطلبانه توسط نامزدهای داوطلب اعلام می‌گردد. این نوشته در چهار صفحه و بدین ترتیب نگاشته شده است:

- صفحه اول: عباراتی از فرمایشات روشنگر رهبر معظم انقلاب، که راهبر این حرکت هستند؛
- صفحه دوم: توضیحاتی پیرامون این حرکت که از لسان نمایندگان داوطلب ارائه می‌گردد؛
- صفحه سوم: محورهای شفافیت و تعهد داوطلبانه، که بخش اصلی این مراومه را تشکیل می‌دهد؛
- صفحه چهارم: حاوی «سایر تعهدات» که بیانگر تعهداتی تکمیلی پیرامون انتخابات و مجلس هستند.

اما محورهایی که در صفحه سوم قرار دارند خود به دو دسته تقسیم می‌شوند:

- محورهای شفافیت داوطلبانه (پیش از انتخابات): محورهایی که نامزدها با متعهد شدن به آنها بایستی اطلاعات مرتبط با هر یک را پیش از انتخابات به مردم اعلام عمومی نمایند؛
- محورهای تعهدات داوطلبانه (در صورت برگزیده شدن در انتخابات): محورهایی که با متعهد شدن به آنها، فرد صرفاً در صورت «انتخاب در جایگاه خطیر نمایندگی مجلس»، موظف به ارائه آن اطلاعات خواهد بود.

در رابطه با این متن توجه به چند نکته الزامی است:

- این نوشته در جایگاه اصلی‌ترین و مهم‌ترین رکن این حرکت قرار دارد. نمایندگان داوطلب به آن استناد کرده و آن را سرلوحه حرکت خود قرار می‌دهند؛
- این مرحله از طرح شفافیت داوطلبانه، متمرکز بر نامزدهای انتخابات مجلس است. لذا سایر افراد علاقه‌مند و دغدغه‌مند، صرفاً می‌توانند به جرگه «حامیان شفافیت در مجلس» بپیوندند. این حمایت می‌تواند خود را در قالب‌های متنوع همچون مصاحبه‌ها، بیانیه‌ها، ارائه متن‌ها و تحلیل‌هایی در تقدیر و حمایت از این حرکت و به صورت رسانه‌ای نمایان کند؛
- تعهد نامزدهای داوطلب به همه محورهای مندرج در صفحه سوم الزامی نیست، بدین معنا که آنها می‌توانند با پیوستن به جرگه «حامیان شفافیت در مجلس»، به صورت داوطلبانه تنها به شفافیت یک یا چند محور متعهد گردند؛

۱-۲-۲. مؤلفه دوم: سایت «شفافیت داوطلبانه»

هر چند منطقی‌تاً نامزدهای داوطلب می‌توانند اطلاعات خود را روی هر فضایی تحت وب بارگذاری نمایند، با این حال ضرورت‌هایی موجب می‌شود که این اطلاعات به صورت یکجا جمع شده و در اختیار مردم قرار گیرد:

- ضرورت استاندارد بودن اطلاعات وارد شده توسط نامزدها؛
- ضرورت امکان مقایسه و تحلیل نامزدها از نظر اطلاعات شفاف کرده یا متعهد شده؛
- ضرورت در اختیار داشتن یک‌جای کلیه اطلاعات توسط مردم، در راستای انجام تحلیل و ارزیابی؛

^۵ متن مراومه در ضمیمه ۱ این نوشتار قابل دستیابی است.

در همین رابطه ستاد مرکزی این حرکت از مدتی پیش اقدام به طراحی و اجرای وبسایتی نموده است. امید می‌رود این وبسایت در چند فاز طراحی و پیاده‌سازی شده و نسخه نهایی آن نهایتاً تا نیمه‌های دی‌ماه قابل استفاده باشد.

در رابطه با این وبسایت توجه به یک نکته الزامی است:

- کلیه اطلاعات مندرج در این وبسایت توسط عموم مردم و بدون هیچ محدودیتی، در قالب‌های رایج و به سادگی قابل بارگیری و دریافت خواهد بود. در واقع طراحی این وبسایت به گونه‌ای است که هیچ مزیت اطلاعاتی را در اختیار طراحان یا مالکان آن قرار نمی‌دهد.

۲-۱-۳. مؤلفه سوم: نامه‌نگاری‌ها و مطالبات؛

علی‌القاعده عده‌ای از نمایندگان به راحتی به این حرکت می‌پیوندند. جدا از آنکه انگیزه این افراد برای پیوستن به این جرگه چه باشد، حضور آنها جمع حامیان را گسترده‌تر خواهد ساخت. با این حال عده‌ای از نامزدها نسبت به آن بی‌اعتنایی کرده و در قبال آن سکوت اختیار خواهند نمود. برای شکستن این سکوت، باید اقدام بسیار مهمی تحت عنوان «نامه‌نگاری‌ها و مطالبات اجتماعی» از سوی تشکل‌های دانشجویی و مردمی صورت گیرد. در این حرکت، نامه‌هایی خطاب به احزاب، فراکسیون‌ها، تشکل‌ها، افراد سرشناس از سیاسیون، نمایندگان فعلی و ادوار گذشته مجلس و نیز نامزدهای مجلس شورای اسلامی نگاشته خواهد شد که در این نامه از آنها درخواست می‌شود نسبت به «مرامنامه شفافیت داوطلبانه» اعلام موضع نموده و از این حرکت ملی و مردمی حمایت کنند. همچنین در آن قید خواهد شد که متن این نامه به همراه پاسخ این افراد و جریان‌ها برای اطلاع و استفاده در معرض دید عموم قرار خواهد گرفت.

این نامه‌نگاری در دو سطح اتفاق خواهد افتاد:

- **با مخاطب عام** (در نشست خبری): در جلسه نشست خبری، به صورت عمومی از همه خواسته می‌شود که در رابطه با مرامنامه و این حرکت اعلام موضع نمایند.
- **با مخاطب خاص** (پس از نشست خبری): پس از نشست خبری، نامه با مخاطب واحد و به صورت یک به یک نوشته و ارسال می‌شود. فرآیند اجرای حرکت هم به این ترتیب است که در هر استان و شهرستان، هر تشکل این نامه‌نگاری‌ها را به نماینده‌های فعلی و سابق، داوطلبان ثبت‌نام کرده و سایر سیاسیون سرشناس انجام می‌دهد و از آنها می‌خواهد تا موضع خود را اعلام نمایند. آنگاه پاسخ آنها را از طریق کانال‌های ارتباطی که در اختیار دارد به اطلاع عموم مردم شهر و استان خود می‌رساند.

در رابطه با این نامه‌نگاری‌ها توجه به این نکته ضروری است:

- در این نامه‌نگاری‌ها و مطالبات نیابستی هیچگونه موضع‌گیری سیاسی وجود داشته باشد: حرکت ملی است و باید فراجناحی برخورد شود. لذا این کار خطاب به کلیه افراد و بدون در نظر گرفتن ملاحظات جناحی یا حزبی بایستی صورت گیرد.

۳ سؤالات پرتکرار اولیه پیرامون حرکت «شفافیت داوطلبانه»

۱-۳. سؤال: چه تضمینی وجود دارد که نامزدهای انتخاباتی به سمت «شفافیت داوطلبانه» بیایند؟

هیچ ضمانت قطعی (نظیر ضمانت قانونی) وجود ندارد، با این حال:

- انگیزه‌ها و محرک‌هایی وجود دارد که آنها را به این سمت می‌کشاند:
 - نیاز جدی نامزدهای انتخاباتی برای کسب امتیاز برای پیروزی در انتخابات، به ویژه در شهرستان‌ها؛
 - فشار روزافزون رسانه‌ها و مردم بر نامزدهای غیرحامی، به منظور پیوستن به این حرکت ملی؛
- نیازی به پیوستن حجم عظیمی از نامزدها به این حرکت نیست. همانطور که در مقدمه این نوشته ذکر گردیده است، وجود حجم حداقلی از حامیان، نیز این صدا را در کشور طنین‌انداز کرده و سبب می‌شود با گذشت زمان بلوغ اجتماعی و سیاسی آن به وجود آید. به همین دلیل پیوستن تعداد معدودی از نامزدها و مصاحبه‌ها و تأییدیه آنها، برای این حرکت کفایت می‌کند.
- با این حال با ارزیابی شرایط کشور و نیز انتخابات، امید می‌رود که جمع گسترده‌ای از نامزدان از این حرکت اعلام حمایت نمایند، انشاءالله.

۲-۳. سؤال: چه تدبیری به منظور صحت‌سنجی اطلاعات درج شده در سامانه توسط نمایندگان داوطلب وجود دارد؟

در این فاز تدبیری وجود ندارد، و البته نیازی هم وجود ندارد، بلکه این عدم امکان صحت‌سنجی، خود بخشی از حرکت است. در این رابطه توجه به چند مطلب الزامی است:

- مطلب اول: رویکردهای مبتنی بر شفافیت و خوداظهاری (که در مقایسه با رویکردهای متمرکز حاکمیتی برای مبارزه با فساد، بسیار موفق‌تر و مؤثرتر است) دارای مکانیزمی خودکنترل است، بدین صورت که آنچه اعلام عمومی می‌گردد، در معرض ارزیابی همگان قرار می‌گیرد، لذا ریسک کشف جرم در آنها حداکثر می‌گردد.^۶
- مطلب دوم: امکان دستیابی به بسیاری از محورهای اطلاعاتی ذکر شده به صورت سیستمی وجود دارد. در فاز بعدی این حرکت، مبتنی بر این ضرورت و مطالبه احساس شده، با نگارش «طرح اصلاح آیین‌نامه داخلی مجلس» این امکان فراهم می‌گردد تا اطلاعات افراد داوطلب به صورت سیستمی از دل سامانه‌های مجلس در اختیار عموم مردم قرار گیرد. به این ضرورت در متن مرامنامه شفافیت داوطلبانه نیز اشاره گردیده است.
- مطلب سوم: نیاز به توضیح نیست که وضعیت جدیدی که از استقرار الگوی خوداظهاری ایجاد می‌شود، علیرغم نواقص آن (که به صورت گام به گام و در طول زمان تکمیل خواهد شد) از وضعیت کنونی بسیار سازنده‌تر است. این مسیر، مسیری است که باید طی شود ...

۳-۳. سؤال: قبل از رسیدن سایت به حجم بحرانی خود، چه مطلوبیتی برای کاندیداها وجود دارد تا در آن ثبت‌نام کنند؟

^۶ نظیر وجود انواع و اقسام دستگاه‌های نظارتی و نیز بتازگی، تأسیس سازمان مبارزه با مفاسد اقتصادی!

^۷ صرفاً از باب نمونه، در بحث خوداظهاری فهرست اموال و دارایی‌ها، این فهرست در معرض نگاه دوست و آشنا و همسایه و بالاخص رقبا قرار می‌گیرد، بدین ترتیب احتمال کشف اعلام خلاف واقع به حداکثر می‌رسد، خیلی بیشتر از قدرت اکتشاف دستگاه‌های نظارتی!

ضمن تذکر مجدد این که در این حرکت ضرورتی بر کثرت افرادی که به آن می‌پیوندند نیست، در پاسخ عرض می‌گردد که عضویت در حرکت شفافیت داوطلبانه از دو مکانیزم برخوردار است، یکی «مطلوبیت» و دیگری «مجبوریت»:

- مطلوبیت این عضویت متعلق است به: (۱) افرادی که قلباً با این حرکت موافق هستند و به آن می‌پیوندند؛ (۲) افرادی که برای کسب امتیاز به آن می‌پیوندند؛
- اما مجبوریت این عضویت، متعلق است به افرادی که تحت تأثیر نامه‌نگاری‌ها، فشار رسانه‌ها و مردم به تدریج به این حرکت می‌پیوندند. امید است با تلاش جدی تشکل‌های مرکزی و نیز شهرستانی، فشار اثرگذاری در این راستا ایجاد گردد.

لذا پیوستن به این حرکت و درج اطلاعات در وبسایت تنها از مسیر مطلوبیت آن ایجاد نمی‌شود.

۳-۴. سؤال: این راه‌حل (شفافیت) دقیقاً چگونه مشکل فساد یا ناکارآمدی در مجلس را حل می‌کند؟

«شفافیت راه‌حل نیست، مقدمه راه‌حل است». شفافیت شاخص‌های متعددی از هر نهاد، زمینه ارزیابی عملکرد، پاسخگویی در قبال اقدامات، مبارزه با فساد، افزایش کارآمدی، افزایش اعتماد و مشارکت مردم به آن نهاد را فراهم می‌کند. توضیح این موارد تفصیلی را می‌طلبید که از حوصله این نوشته خارج است.^۸

۳-۵. آیا یکی از اهداف این حرکت، ارزیابی عملکرد نمایندگان است؟

خیر. مبتنی بر این حرکت، اطلاعاتی در اختیار مردم قرار می‌گیرد که این اطلاعات می‌تواند دستمایه ارزیابی عملکرد قرار گیرد. لذا هر چند خود این حرکت دنبال انجام چنین کاری نیست، با این حال توصیه می‌گردد که مجموعه‌های شهرستانی، این اطلاعات را بخشی از معیارهای ارزیابی قرار دهند.

۳-۶. آیا ارزیابی عملکرد نمایندگان در مجلس، صرفاً با ترکیب این اطلاعات ۱۵ گانه محقق می‌شود؟

خیر. ارزیابی عملکرد خوب یک نماینده از ترکیب شاخص‌های اطلاعاتی متنوعی حاصل می‌شود که محورهای ذکر شده تنها بخشی از آنهاست. ضمن اینکه نحوه و چگونگی ترکیب این شاخص‌های در کنار یکدیگر نیز تا حدی سلیقه‌ای است و در حال حاضر سنجه واحد و یقینی برای این امر وجود ندارد. با این حال معتقدیم مسیری که آغاز شده، گام‌های آغازین فراهم شدن زمینه ارزیابی مناسب عملکرد نمایندگان مجلس می‌باشد.

۳-۷. آیا تعداد محورهای مندرج در مراسم شفافیت داوطلبانه زیاد نیست؟

برای مجلس شورای اسلامی بیش از ۹۰ شاخص اطلاعاتی قابل تصور است^۹ که در این مرحله، تنها مطالبه ۱۵ شاخص اصلی (که ۱۰ عدد از آنها تعهد اطلاعاتی بوده و مربوط به پس از انتخابات هستند) مد نظر قرار گرفته است. از میان این ۹۰ شاخص اطلاعاتی، در حال حاضر اطلاعات کمتر از ۱۰ شاخص آنها در اختیار مردم قرار می‌گیرد. متأسفانه از نظر کیفیت ارائه اطلاعات، این اطلاعات

^۸ می‌توانید از سایت شفافیت برای ایران (transparency4iran.ir) اطلاعات و توضیحات بیشتر را دریافت نمایید.

^۹ برای نمونه ملاحظه فرمائید: <http://transparency4iran.ir/post/207>

حداقلی نیز بی کیفیت هستند، چرا که به صورت سیستمی ارائه نمی‌شوند و قابل بارگیری نیستند، لذا امکان تحلیل و ترکیب و تولید اطلاعات جدید مبتنی بر آنها فراهم نیست.

۳-۸. این محورها با چه اهدافی انتخاب شده‌اند؟ به عبارت دیگر چه اهدافی را دنبال می‌کنند؟

در این مرحله، محورها عمدتاً با دو هدف اصلی زیر انتخاب شده‌اند:

- محورهایی که ضامن «نظارت مردمی» و «پاسخگویی مسئولین در قبال عملکردشان» است. در رابطه با این محورها، کثرت ادله عقلی و شرعی ما را از توضیح معاف می‌کند. نظیر ثبت و اعلام عمومی «وعده‌های انتخاباتی»، «مشاغل پیشین»، «فعالیت‌های شاخص انتخاباتی»، «حقوق و مزایا»، «طرح‌های ارائه شده»، «مشروح آراء در صحن و کمیسیون»، «مشروح نطق‌ها»، «حضور و غیاب».
- از سوی دیگر محورهایی هستند که در «مبارزه با فساد» و «کنترل رانت‌ها و امتیازهای ناسالم» کمک کننده‌اند، مانند: «منابع مالی» و «ترکیب هزینه‌های انتخاباتی»، «سفرهای خارجی»، «توصیه‌نامه‌ها»، «مهمانان به مجلس و کمیسیون‌ها»، «هدایا» و صد البته «فهرست اموال و دارایی‌ها».

۳-۹. برخی افراد و نامزدها همه محورهای ۱۵ گانه مطرح شده را قبول ندارند و اخذ برخی را نادرست و حتی گمراه کننده می‌دانند. با این افراد چطور تعامل کنیم؟

این نامزدها باید این دو کار را انجام دهند:

- مواردی که با آنها موافق نیستند را کنار گذاشته، موافقت و حمایت خود از اصل ماجرا و سایر محورها را اعلام نمایند؛
- ادله خود نسبت به نادرست و گمراه کننده بودن آن محورهای اطلاعاتی را به صورت مشخص و واضح در اختیار عموم مردم قرار دهند تا افکار عمومی و متخصصین در این باره قضاوت نمایند.

۳-۱۰. آیا از نظر اسلامی صحیح است که نامزدها را نسبت به ارائه این اطلاعات (اموال و دارایی‌ها) ملزم کرد؟

نکات کلی در رابطه با هدف ارائه محورهای اطلاعاتی فوق ذکر شده است. با این حال در رابطه با محور «افشای فهرست اموال و دارایی‌ها» ذکر توضیحی اضافه خالی از فایده نیست.

دو رویکرد فردی و حکومتی در فقه قابل تصور است. در فقه فردی نمی‌توان هیچ فردی را نسبت به افشای دارایی خود ملزم کرد. اما در فقه حکومتی و نسبت به کارگزاران نظام این مسئله متفاوت است. اعلام فهرست اموال و دارایی‌ها به عموم مردم هم در سیره معصومین دارای سابقه است^۱، هم در سیره حضرت امام خمینی رحمت الله علیه. بنا به نظر برخی فقهای معاصر نیز این امر نسبت به کارگزاران نظام مباح و به نظر برخی جزء ضروریات دین است^۲.

^۱ وقتی امام علی علیه السلام برای حکومت وارد عراق شد به مردم فرمودند: «یا اهل العراق، دخلت بلادکم باشمالی هذه، و رحلتی و راحلتی ها هی، فان انا خرجت من بلادکم بغیر ما دخلت، فانی من الخائنین.» یعنی: به سرزمین شما آمدم با این جامه‌ها، و بار و بنه‌ام همین است که می‌بینید، اکنون اگر از سرزمین شما با چیزی جز آن چه به آن آمده‌ام بیرون روم، از خیانتکاران خواهم بود. - مناقب ابن شهر آشوب، ج ۲، ص ۹۸؛ بحارالانوار، ج ۴۰، ص ۳۲۵

^۲ در مکتوبی که از آیت الله مکارم شیرازی در این رابطه اخذ شده است، ایشان اعلام فهرست دارایی‌های مسئولین را جزء «ارزش‌های اسلامی» دانسته‌اند.